

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про використання рахунків-фактур в операціях з виконання робіт (надання послуг)» (реєстр. № 8125 від 13.10.2022), внесений на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Железняком Я. І.

2. Завдання законопроекту

Основним завданням прийняття законопроекту є врегулювання відносин, пов'язаних з обігом рахунків-фактур (інвойсів) у сфері виконання робіт (надання послуг).

Законопроектом пропонується:

- сформулювати новий понятійний апарат, затвердивши поняття рахунку-фактури, принципу мовчазної згоди, конклюдентних дій тощо;
- закріпити принцип диспозитивності під час обігу рахунків-фактур;
- визнати, що за певних умов рахунок-фактура може виступати договором;
- затвердити обов'язкові реквізити рахунку-фактури;
- передбачити способи прийняття (акцепту) рахунку-фактури та визнання його первинним документом.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Положення законопроекту не мають впливу на показники бюджетів.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Реалізація норм законопроекту не матиме вартісного впливу на показники бюджетів.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Прийняття законопроекту не потребуватиме витрат з Державного бюджету України у поточному та наступних бюджетних періодах.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Норми законопроекту не суперечать законам, що регулюють бюджетні відносини.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон).

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [58E2D9E7F900307B040000099F72E005FA89900](#)

Підписувач [Воробей Світлана Іванівна](#)

Дійсний з [24.09.2021 14:48:32](#) по [24.09.2023 14:48:32](#)

Міністерство фінансів України

41010-01-3/25861 від 04.11.2022

Згідно із Законом бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку.

Господарська операція – це дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи – документи, які містять відомості про господарську операцію.

Первинні документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати такі обов'язкові реквізити:

дату складання;

назву підприємства, від імені якого складено документ;

зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;

посади і прізвища (крім первинних документів, вимоги до яких встановлюються Національним банком України) осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення;

особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Залежно від характеру господарської операції та технології обробки облікової інформації до первинних документів можуть включатися додаткові реквізити (печатка, номер документа, підстава для здійснення операції тощо).

Первинні документи, створені автоматично в електронній формі програмним забезпеченням інформаційно-комунікаційної системи, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови наявності накладеного електронного підпису чи печатки з дотриманням вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг.

Крім того, порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів встановлено Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88.

Відповідно до цього Положення, якщо правилами документообігу підприємства передбачено можливість відображення господарської операції, щодо якої на момент закінчення складання облікових регістрів бухгалтерського обліку за звітний період від контрагента у терміни, встановлені законодавством, не отримано первинного документа, підставою для перенесення інформації про таку господарську операцію до облікових регістрів бухгалтерського обліку є належним чином оформлений внутрішній первинний документ (акт), складений посадовою особою, відповідальною за приймання-відпуск товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг.

Отже, законодавством з бухгалтерського обліку визначення первинного документа, перелік обов'язкових реквізитів та можливість складання

внутрішнього первинного документа для цілей своєчасного відображення господарських операцій у випадку, коли первинні документи від контрагента не надійшли вчасно, врегульовано повністю та відповідає вимогам європейського законодавства та концептуальним підходам формування інформації в бухгалтерському обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Листом Міністерства фінансів України від 16.02.2017 № 31-11410-06-5/4339 надано роз'яснення щодо особливостей застосування первинних документів, зокрема рахунку-фактури (інвойсу), яке розміщено на офіційному вебсайті Міністерства фінансів України в підрубриці Бухгалтерський облік / Бухгалтерський облік в підприємницькій сфері / Загальні роз'яснення» рубрики «Бухгалтерський облік та аудиторська діяльність» розділу «Діяльність».

Зокрема, оформлений належним чином рахунок-фактура (інвойс) може бути підставою для відображення в бухгалтерському обліку господарської операції з постачання товарів, робіт (послуг) без складання акта приймання-передачі тільки у разі його оплати, що підтверджується відповідними документами.

Документами, що підтверджують оплату, можуть бути платіжне доручення, розрахунковий чек, касовий чек, розрахункова квитанція, виписка з карткового рахунку, квитанція до прибуткового касового ордера тощо.

Застосування рахунку-фактури в бухгалтерському обліку без обов'язкової умови щодо його оплати може призвести до зловживань в частині відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій, які не були здійснені по факту, та до визнання витрат за такими операціями.

В пояснювальній записці до законопроекту зазначається про необхідність запровадження європейського стандарту для документів, що підтверджують здійснення господарської операції платником податків, зокрема рахунків-фактур у сфері виконання робіт (надання послуг).

Для ведення податкового обліку операцій з постачання товарів/послуг норми українського законодавства передбачають складання платниками податку на додану вартість податкової накладної, яка є аналогом рахунку-фактури (invois).

Обов'язкові реквізити податкової накладної відповідають реквізитам рахунку-фактури, які визначені у Директиві Ради 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 року про спільну систему податку на додану вартість (далі – Директива 112), необхідність імплементації якої передбачена в рамках отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС.

Наразі Мінфіном отримано висновок від Генерального директорату з питань податків та митного союзу Європейської Комісії щодо імплементації Директиви 112 (лист від 25.01.2021 № Ares (2021) 592349) з підтвердженням, що українське податкове законодавство з податку на додану вартість у цілому відповідає законодавству ЄС.

Натомість рахунок-фактура у розумінні бухгалтерського обліку є документом, яким оформлюються всі господарські операції платників податку, а не лише операції з постачання послуг, підтвердженням здійснення яких є акт виконаних робіт.

Зокрема, оформлений рахунок-фактура може бути підставою для відображення у бухгалтерському обліку господарської операції з постачання послуг без складання акта приймання-передачі тільки у разі його оплати, що підтверджується відповідними документами.

Водночас використання рахунку-фактури як первинного документу для обліку операцій з постачання послуг (виконання робіт) в цілях оподаткування податком на додану вартість нівелює застосування правила «першої події» для визначення податкового зобов'язання з цього податку, оскільки рахунок-фактура відображає дві події одночасно, а саме: і надходження коштів, і надання послуги.

Крім того, позицію щодо положень законопроекту висловила Державна аудиторська служба України в частині здійснення контролю за господарськими операціями.

Зокрема, аналіз результатів державного фінансового контролю за останні 10 років засвідчив найбільшу ризиковість господарських операцій підконтрольних установ під час виконання господарського зобов'язання у сфері будівництва під час виконання підрядних робіт.

Наведена у законопроекті пропозиція скасування обов'язкового оформлення актів виконаних робіт може призвести до нівелювання особливостей документального підтвердження виконання господарського зобов'язання у сфері будівництва, зокрема згідно різних за видами договорів підряду.

Використання рахунків-фактур, у тому числі тих, які замінюють договір, не враховує вимоги Закону України «Про публічні закупівлі», а законопроект не містить приписів щодо особливостей (можливості/неможливості) його застосування у публічних закупівлях та замовниками у розумінні згаданого Закону.

Стаття 4 законопроекту не визначає дату оформлення документа, що засвідчує факт виконання робіт (надання послуг) при прийнятті рахунку в спосіб «застосування принципу «мовчазної згоди». Тобто залишаються законодавчо не визначеними строки, після яких настає прийняття рахунку в спосіб «застосування принципу «мовчазної згоди».

Визначений законопроектом порядок використання рахунків-фактур в операціях з виконання робіт (надання послуг) може бути в цілому застосований при здійсненні таких операцій між юридичними особами приватного права, за виключенням випадків, коли однією із сторін є суб'єкт господарювання державного та комунального сектору економіки, бюджетна установа, організація.

Зважаючи на зазначене, законопроект в запропонованій редакції не підтримується Держаудитслужбою та з метою забезпечення дотримання принципу правової визначеності підлягає доопрацюванню в частині конкретизації сфери його застосування, зокрема за суб'єктами та об'єктами (видами договорів).

Зі свого боку Державна податкова служба України повідомила, що одним з документів, що засвідчує факт постачання послуг платником податку є акт прийому-передачі виконаних робіт (наданих послуг). У податковому законодавстві акт виконаних робіт також застосовують у разі виникнення дати віднесення сум податку на додану вартість до податкового кредиту в окремих випадках, а саме: датою віднесення сум до податкового кредиту замовника з договорів (контрактів), визначених довгостроковими відповідно до пункту 187.9 статті 187 Кодексу, є дата фактичного отримання замовником результатів робіт (оформлених актами виконаних робіт) за такими договорами (контрактами) (пункт 198.2 статті 198 Кодексу).

Отже, такий первинний документ, як акт виконаних робіт є однією зі складових податкового обліку та, відповідно, його скасовувати недоцільно.

Ураховуючи наведене, Міністерство фінансів України не підтримує проект Закону України «Про використання рахунків-фактур в операціях з виконання робіт (надання послуг)» (реєстр. № 8125 від 13.10.2022), внесений на розгляд Верховної Ради України народним депутатом України Железняком Я. І.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Світлана ВОРОБЕЙ